

*Н.В. Шем'якіна,
А.А. Пономаренко*

ЛІЗИНГ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ОНОВЛЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ВИРОБНИЦТВА

Прискорення науково-технічного прогресу, що є об'єктивною рисою сучасного етапу економічного розвитку, обумовлює необхідність створення й інтенсивного використання нових видів високопродуктивного устаткування і технологій. Вартість нової техніки неухильно зростає, що утруднює своєчасне оновлення технічної бази виробництва. Високі темпи морального старіння основних засобів, які передбачають необхідність їх періодичної заміни, загострення ринкової конкуренції, примушують підприємства більш інтенсивно використовувати наявні засоби виробництва, удаючись до все нових досконалих форм і механізмів їх оновлення, використання й обслуговування.

В умовах жорсткої конкуренції на внутрішніх і зовнішніх ринках усе більш актуальним стає необхідність поліпшення не тільки технічних характеристик устаткування нового покоління, але і фінансових умов, на основі яких воно пропонується споживачам. Значною мірою вирішення цих завдань може бути забезпечене шляхом розвитку лізингу, який є відносно новим, але дуже перспективним напрямом господарсько-економічної діяльності.

Перетворення у сфері виробництва і обігу, зміни економічних умов господарювання обумовлюють потребу впровадження нових, не традиційних для нашої економіки методів оновлення виробничої бази. На фоні постійного браку інвестиційних ресурсів, широкого використання морально застарілого і зношеного устаткування, спаду виробництва, а також конкуренції, що постійно зростає, необхідність розвитку лізингу є досить великою.

Питанню використання лізингу як інструменту підвищення ефективності господарювання присвячені наукові праці таких вітчизняних учених-економістів, як В.

Гайдука, В. Хобти, С. Боренця, В. Гончарова, В. Козика та інших. Питання розвитку і регулювання лізингу в Україні знайшли відображення в публікаціях В. Бесєдіна, Г. Куналової, М. Гольцберга, О. Кухленка, Л. Міщенко та інших, у яких також обґрунтована необхідність сприяння розвитку лізингу [1-6].

Сьогодні існує потреба в аналізі й оцінці впливу лізингових операцій на формування інвестиційного механізму, підвищення конкурентоспроможності національних промислових підприємств.

Метою статті є визначення особливостей вітчизняної практики використання лізингових операцій, порівняння їх з іншими альтернативними джерелами фінансування, а також дослідження організаційно-економічного механізму розвитку лізингових відносин.

У країнах із розвинутою ринковою економікою частка лізингу в інвестиціях до основних фондів складає до 30%, а у ряді країн із високими показниками зростання вона досягає 10-15% (в Україні співвідношення річного обсягу лізингових угод та ВВП майже в 20 разів менше, ніж у країнах, які демонструють швидкі темпи зростання). У країнах Східної Європи, які демонструють високі темпи зростання (Естонія, Чеська Республіка, Угорщина, Польща), співвідношення річного обсягу лізингу і ВВП складає 2-5% (в Україні – усього 0,63%).

Фінансовий лізинг у його сучасному визначенні бере свій початок у США. До середини 60-х років ХХ ст. лізингові операції в цій країні складали 1 млрд. дол., а до закінчення 80-х перевищили 110 млрд. дол., тобто збільшилися за чверть століття більш ніж у сто разів. Передумовами такого стрімкого зростання послужили декілька чинників. Науково-технічна революція 50-х років поставила перед підприємствами потребу в оновленні основних засобів. А механізм фінансового лізингу дозволяв це робити на вигідніших умовах, ніж купівля устаткування

© Шем'якіна Наталя Володимирівна – кандидат економічних наук;
Пономаренко Алла Анатоліївна.
Інститут економіки промисловості НАН України, Донецьк.

через банківську позику [7]. Одночасно розвивався ринок фінансових послуг, який пропонував нові форми кредитування, низькі процентні ставки, через що партнери по лізингових операціях одержували певні переваги, що в поєднанні зі сприятливим податковим режимом, який супроводжував лізингові операції, зробило лізинг привабливим інструментом. Лізинг став видом економічної діяльності, що дуже швидко набрав розповсюдження в західних країнах. За останні 20 років щорічний обсяг лізингових операцій у світі виріс у 10 разів і в 2000 р. склав близько 540 млрд. дол., при цьому на США і Канаду припадає 41%, на Азію – 28, на Європу – 19% [8].

Лізингові фірми рідко є незалежними, тобто такими, які не мають майнових зв'язків з іншими компаніями. Наприклад, у Західній Європі лізингодавцями виступають переважно спеціалізовані лізингові компанії, які в 75-80% випадках контролюються банками або є їх дочірніми фірмами. Така тенденція притаманна більшості розвинених лізингових ринків, крім того, вони можуть бути філіями або дочірніми структурами промислових чи торгових фірм, страхових компаній. Вхід банків у цю сферу економічної діяльності пов'язан із тим, що лізинг є капіталомістким видом бізнесу, а банки є основними утримувачами грошових ресурсів; по-друге, лізингові послуги за своєю економічною природою тісно пов'язані з банківським кредитуванням і є, до певної міри, своєрідною альтернативою останньому. Конкуренція на фінансовому ринку змушує банки до активного розширення лізингових операцій і в результаті банки зайняли провідні позиції щодо їх здійснення. При цьому банки контролюють також незалежні лізингові фірми шляхом надання їм кредитів. Кредитуючи лізингові компанії, банки побічно фінансують лізингоодержувачів у формі товарного кредиту.

До другої категорії фірм, що здійснюють лізингові операції, відносяться промислові й будівельні фірми, які використовують для здавання в оренду власну продукцію.

До третьої категорії можна віднести різні посередницькі й торгові фірми, які здійснюють операції на основі лізингу.

У даний час поняття “лізинг” у зарубіжній і українській практиці трактується досить широко. На це впливають особливості економічних систем різних країн, відмінності законодавчої бази, податкової системи, систем звітності й обліку. Складність відносин, що має місце у лізингу, обумовлює існування декількох точок зору на його економічний зміст і природу [9]. У більшості випадків під лізингом розуміють довгострокову оренду або договір оренди основних засобів (машин, устаткування), які придбані орендодавцем для орендаря з метою їх виробничого використання при збереженні права власності на них за орендодавцем на весь термін договору. Тобто лізинг є особливою формою довгострокової оренди, коли одержувачі використовують основні фонди, а лізингові компанії залишаються їх власником, у цьому й полягає базовий принцип лізингу. Лізинг обладнання, як ми знаємо його сьогодні, є головним чином продуктом різних податкових і бухгалтерських правил, і практичних дій, які розвивалися впродовж багатьох років. Лізинг устаткування є засобом придбання і використання активу без вкладення значного капіталу в його покупку [10]. Відносини лізингу в Україні регулюються Законом України “Про фінансовий лізинг”, який набрав чинності 16 січня 2004 р. і в якому регламентуються види, форми, об'єкти та суб'єкти лізингу. Новий зміст закону більшою мірою відповідає сучасним умовам господарських відносин [11]. Законодавством також визначаються норми амортизаційних відрахувань, які пов'язані зі складанням лізингового контракту.

Позитивний результат лізингової діяльності для економіки країни виявляється в багатьох напрямках. Насамперед – це ефект нарощування виробничих потужностей. Придбання машин і устаткування в лізинг здійснюється в межах сукупного інвестиційного попиту, який, у свою чергу, визначається загальною господарською ситуацією. Проте за інших рівних умов він створює додаткові стимули для нагромадження фінансових ресурсів,

прискорює процес трансформації капіталу з позикового у функціонуючий.

Під фінансовим лізингом розуміється договір, за яким лізингоодержувач на своє замовлення одержує у платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на термін, не менший терміну амортизації 75% вартості цього об'єкта, визначеної в день укладення договору. Цими межами позначається і сума відшкодування вартості лізингових платежів за період дії договору фінансового лізингу. Таким чином, на лізингодавця покладається ризик морального старіння устаткування, особливо, якщо договір лізингу складається не на повний строк його амортизації. Існує певна відмінність, яка полягає у тому, що в законодавстві України для фінансового лізингу встановлена межа – не менше терміну, за який амортизується 75% вартості об'єкта лізингу, а в міжнародній практиці лізингоодержувач під час дії лізингової угоди виплачує лізингодавцю весь розмір амортизації орендованого майна.

З усіх видів лізингу саме фінансовий лізинг найбільшою мірою відображає сутність кредитних відносин. Фактично у разі фінансового лізингу має місце довгострокове кредитування покупки. Лізингова угода характеризується при цьому тривалим терміном, який наближається до терміну окупності предмета лізингу й амортизації всієї або більшої частини його вартості. У цілому перевага лізингу полягає в можливості використовувати товар уже зараз, а сплачувати за нього через певний період. Даний вид економічної діяльності є вигідним і для комерційних банків як новий вид прибуткової операції, який дозволяє розширити коло клієнтів, понизити ризик втрат у зв'язку з неплатоспроможністю, одержати додаткові доходи тощо.

Положення про те, що для досягнення максимальних результатів діяльності підприємства важливим є не право власності на засоби виробництва, а право їх використання у своїй виробничій діяльності, визначає основні переваги цієї форми фінансування розвитку виробництва. Узятє в лізинг майно не відбивається на балансі підприємства-користувача, тому що право власності належить орендодавцю. Орендна

плата орендаря устаткування відноситься на витрати виробництва, що знижує розмір оподаткованого податком прибутку.

Лізинг – це підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених коштів, яка полягає в наданні лізингодавцем (юридичною особою або індивідуальним підприємцем, які здійснюють лізингову діяльність) у користування на визначений строк лізингоодержувачу (особі, котра одержує майно за договором лізингу) майна, котре є власністю лізингодавця або придбавається ним у власність (із доручення і за погодженням із лізингоодержувачем) у продавця (постачальника-виробника майна), за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів. Тобто згідно із Законом лізинг можна розглядати як засіб забезпечення капіталовкладень, альтернативну банківському кредиту форму фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств.

Об'єктом лізингу може виступати рухоме й нерухоме майно, яке належить до складу основних фондів, а саме: устаткування, машини, техніка, транспортні засоби тощо, стосовно яких немає обмежень щодо передачі їх у лізинг.

Лізинг виконує одночасно такі три основні функції: фінансову, тому що підприємство-лізингоодержувач має можливість використовувати необхідне устаткування без одноразової мобілізації для цього власних коштів або кредитів банку; виробничу, що полягає в оперативному вирішенні виробничих завдань; функцію одержання податкових і амортизаційних пільг.

Переваги лізингу перед довгостроковим кредитом банку для орендаря полягають в одержанні стовідсоткового кредиту (у формі устаткування), що не потребує робити відразу сплату по цьому кредиту. Лізингові платежі є поточними і починаються після постачання устаткування лізингодавцем; ризик щодо спрацювання устаткування лягає на лізингову компанію; укладаючи контракт із лізингодавцем лізингоодержувач може заздалегідь розрахувати одержання своїх

прибутків і розробити прийнятну схему оплати оренди; з'являється можливість використовувати у виробничому процесі більш нове та дороге устаткування не маючи значного власного капіталу; можливість використовувати великі виробничі потужності, ніж у випадку купівлі устаткування; у лізингодержувача збільшується ліквідність, що сприяє підвищенню курсу його акцій; можливість одержання пільг з оподаткування.

У Західній Європі через лізинг у даний час здійснюється близько 28% інвестицій до виробничих фондів. При цьому до 80% лізингового бізнесу Західної Європи припадає на Великобританію, Німеччину, Італію і Францію. Перехід на ринковий розвиток Угорщини, Чехії, Словаччини й інших країн Східної Європи, а також країн СНД відкрив нові можливості для лізингового бізнесу. Із країн СНД російський ринок лізингу останніми роками представляє сегмент фінансового ринку, який динамічно розвивається. Протягом останніх чотирьох років середній приріст складав 40-50%. Якщо в 2001 р. частка лізингу в інвестиціях в основний капітал становила 3%, а частка у ВВП – 0,5%, то в 2004 р. частка лізингу в інвестиціях в основні засоби склала вже 6%, а у ВВП – 0,9%. В останні декілька років лізинг став ефективним ринковим фінансовим інструментом [12].

Ринок лізингових послуг у США перевершує країни Західної Європи, а тим більше Східної Європи і СНД як за масштабами, так і за рівнем розвитку. Широке використання лізингу в США та в розвинених країнах Західної Європи пояснюється сприятливішими економічними умовами, оскільки в цих країнах (починаючи з 50-х років – у США і з 60-х – у Західній Європі) здійснюється значна підтримка підприємницького бізнесу, який розвивається, у тому числі, за рахунок інвестицій через лізинговий механізм. Сьогодні при використанні лізингу в західній практиці не обов'язкове надання особливих податкових пільг, цілком досить тих переваг, які продиктовані самим механізмом. Так, можливість віднесення на собівартість продукції лізингових платежів має перевагу перед іншими формами виробничих

інвестицій. Лізинг почав розвиватися швидкими темпами майже в усіх капіталістичних країнах, коли була введена прискорена амортизація. При цій амортизації підприємства повертають основну частину капіталовкладень у перші роки експлуатації обладнання. У 1966 р. у країнах Західної Європи була встановлена так звана “вільна” амортизація, тобто можливість амортизувати до 100% вартості за перший рік використання обладнання [13]. Оскільки строки лізингових угод тією чи іншою мірою пов'язані зі строками амортизації, то саме скорочення амортизаційних термінів може стати передумовою зростання лізингових операцій. Окрім отримання податкових пільг при здійсненні цього виду господарчої діяльності, розвиток лізингу, як свідчить досвід високорозвинених країн, буде залежати також від державної амортизаційної політики й визначених у законодавстві обґрунтованих амортизаційних та податкових пільг.

Сьогодні в міжнародній практиці лізингова діяльність являє сферу прибуткового промислового і банківського бізнесу. Це один з ефективних сучасних фінансових інструментів розширення інвестиційної діяльності. В Україні поки що лізинг використовується в незначних масштабах. Частка лізингового фінансування в загальному обсязі капітальних інвестицій в Україні у 2006 р. становила 2,8%, у 2007 р. цей показник дорівнював 8,5%, а в 2008 р. знизився до 3,8% [14]. Вітчизняні комерційні банки, по суті, не беруть участі в лізинговому кредитуванні. Вузькоспеціалізовані лізингові компанії, які проводять лізингові операції з одним видом товару або з товарами однієї групи стандартних видів, як правило, самі здійснюють технічне обслуговування устаткування і підтримують його в нормальному експлуатаційному стані.

В умовах розвинутої ринкової економіки у процес лізингової діяльності залучені значні фінансові ресурси, тому комерційні банки не можуть залишати лізинг поза сферою своєї діяльності [15]. Розвиток лізингової діяльності в Україні потребує мобілізації значних обсягів грошового

банківського капіталу для фінансування лізингових операцій, купівлі устаткування з метою його подальшого використання. У свою чергу, створення конкурентного середовища на фінансовому ринку буде спонукати банки до активного розширення лізингового кредиту. Також значну перспективу має використання вітчизняними підприємствами лізингу у сфері міжнародної торгівлі, що дозволить фінансувати купівлю Україною сучасної техніки та буде сприяти розвитку інтеграційних процесів. За допомогою міжнародних лізингових компаній окремі підприємства матимуть нагоду придбати в користування необхідне устаткування із зарубіжних ринків.

Ефективність інвестиційних процесів залежить від можливості використання змішаних варіантів фінансування, що обумовлюється наявністю збалансованої фінансово-кредитної системи з включенням у неї лізингу як однієї зі складових. Лізинг дає можливість заощадити гроші на початкових стадіях реалізації інвестиційних проектів із подальшим розміщенням капіталу для відтворення, дає змогу орендареві здійснювати виробничий процес через тимчасове використання, а не придбання обладнання, яке має високий ризик морального старіння, таким чином забезпечуючи доступ до передової техніки та технологій; крім того, до переваг лізингових схем належить можливість здійснення гнучкого графіка лізингових платежів.

Сьогодні знос основних фондів на підприємствах України складає близько 60% (за офіційними даними: гірничодобувна промисловість – 45,9%, переробна – 55,3, енергетика – 57,9, будівництво – 55,8%), а за окремими даними наближається до критичного рівня і складає до 87%. Унаслідок такої ситуації стає неможливим подальше нарощування економічних і соціальних показників розвитку країни, падіння конкурентоспроможності вітчизняної продукції, підвищення технологічних і екологічних ризиків, збільшення енергоємності й матеріаломісткості виробництва. Стан оновлення основних фондів в Україні є незадовільним, що в свою чергу обумовлює

розвиток лізингового ринку. На даний момент обсяг основних фондів, які вибувають із використання внаслідок їх морального і фізичного зносу значно перевищують обсяги нових основних фондів, які вводяться в експлуатацію. Для оновлення існуючих основних засобів економіка України за даними Міжнародної фінансової корпорації потребує інвестицій у розмірі 106 млрд. дол. США. За експертними оцінками, від 36,8 до 48 млрд. дол. має бути направлено в різні галузі промисловості (19,4 млрд. дол. – у переробну, 10,5 – в енергетичну і 5,5 млрд. дол. – у добувну галузі). Критичний обсяг інвестицій (фізичний знос устаткування 90%) оцінюється на рівні 16 млрд. дол. [16]. Ураховуючи те, що Україні необхідні не тільки відремонтовані, але й нові основні фонди, які дозволять забезпечити користувачів новою технікою, технологіями і сучасним високопродуктивним устаткуванням, необхідне створення диверсифікованої системи фінансування, зокрема розвиток лізингового механізму, який у сучасних умовах буде доповнювати банківське кредитування, а також створення умов для його затребуваності вітчизняними підприємствами.

Потенційний попит на послуги лізингу в Україні складає, за оцінками фахівців Всесвітнього банку від 12 до 50 млрд. дол. США. Разом із тим, за даними Держфінпослуг, незважаючи на те, що на ринку фінансового лізингу спостерігалися деякі позитивні тенденції, такі як зростання кількості укладених договорів фінансового лізингу у 2008 р. на 5,3%, їх загальна вартість зменшилася на 40,9% – із 16,88 до 9,98 млрд. грн. Це пов'язано з погіршенням доступу до кредитних ресурсів, зростанням ставок по банківських кредитах порівняно з аналогічним періодом попереднього року, а також кризовими явищами в економіці. Загальна вартість діючих договорів фінансового лізингу станом на кінець 2008 р. становила 28,5 млрд. грн., що на 41,1% більше за показник кінця 2007 р. (20,2 млрд. грн.) [17]. Але, незважаючи на позитивні тенденції, темпи зростання лізингового ринку в Україні не відповідають потребам

промисловості й економіки в цілому. Потреба в лізингу для оновлення основних засобів підприємств України значно перевищує реальний обсяг ринку лізингу, а співвідношення річного обсягу лізингових угод та ВВП в Україні майже в 20 разів менше, ніж у країнах, що демонструють швидкі темпи зростання [18]. Крім того, середній термін дії договорів більшості лізингових компаній (63,2%) складає від двох до п'яти років, що свідчить про те, що використання лізингових операцій при заміні основних фондів підприємств залишається короткостроковим інструментом.

Ринок лізингових послуг в Україні сьогодні демонструє тенденцію залежності від імпорту. Більше 80% лізингових операцій здійснюється за договорами міжнародного лізингу, нерезиденти мають прийнятні умови для здійснення своєї діяльності (наприклад, за такими показниками, як термін лізингу і розмір передплати). Така ситуація сприяє відпливу капіталу з країни, що в свою чергу скорочує надходження до бюджету, оскільки лізинговий платіж зменшує розмір прибутку оподаткування.

У світовій практиці лізинг є інструментом переважно для малого і середнього бізнесу. Цю нішу лізинг займає, перш за все, через свою низьку ризикову природу. Предмет лізингу, що залишається у власності лізингодавця до закінчення терміну операції, є для нього гарантією (часто єдиною і достатньою) успішного здійснення операції. Оскільки в більшості країн лізинг не користується податковими пільгами, низький рівень ризиків стає основною перевагою цього інструменту. Система лізингу в країнах із розвинутою ринковою економікою дає змогу малим підприємствам модернізувати обладнання й техніку, поживляє інвестиційну активність [19]. Лізинг забезпечує для цього сектору повноцінне кредитування, що не передбачає негайних платежів. Договір лізингу підписується на повну вартість, а лізингові платежі є поточними і, як правило, починаються після постачання майна або з відстрочкою. Контракт лізингу отримати значно легше, аніж позику. Лізингові операції дають змогу залучити значні кошти

банків, страхових, акціонерних товариств тощо. Ця форма дає змогу отримати в оренду, та ще й на вигідніших умовах, ніж просто за угодою купівлі-продажу, необхідне обладнання навіть тим малим підприємствам, які не мають достатньо обігових коштів для його придбання. Отримана в лізинг техніка стає заставою і гарантією повернення коштів лізингодавцеві.

Лізинг у даний час є економічно доцільним засобом технічного переоснащення промислових підприємств, оскільки має ряд значних переваг перед прямим кредитуванням і закупівлею необхідного устаткування за рахунок власних коштів підприємств, серед яких можливість використання механізму прискореної амортизації, що дозволяє досягти економії по податку на майно організацій, відбувається вивільнення оборотних коштів підприємства, які можуть бути спрямовані на фінансування інших його витрат. Крім того, для лізингоодержувача спрощується процедура поставки, пуско-наладки,

введення в експлуатацію та обслуговування предмета лізингу, оскільки дані обставини часто бере на себе лізингодавець у рамках лізингового договору.

У цілях здешевлення щодо кредиту лізингодавці мають можливість використовувати додаткове забезпечення, участь у власному капіталі й інші механізми.

Порядок здійснення лізингових платежів є однією з переваг лізингу. У зв'язку з тим, що розміри і терміни виплат визначаються на договірній основі, то в угоді можуть бути оптимально враховані інтереси всіх сторін, тобто цей порядок гнучкіший, ніж за кредитною угодою. Лізингодавець і лізингоодержувач мають змогу домовитися про відстрочку першого платежу; про еволюційне зростання лізингових виплат; про авансовий платіж; про схему виплат із зниженням їх обсягу до кінця терміна лізингу; про будь-які інші схеми платежів. Форма лізингових виплат може бути диверсифікована і здійснюватися з виторгу від продажів зробленої на взятому в лізинг устаткуванні продукції в грошовій або товарній формі.

Лізинг підвищує ліквідність підприємства і здатність сплатити майбутні борги. Крім того, при лізингу лізингоодержувач може розраховувати на додаткові послуги сервісного й інформаційного характеру з боку лізингодавця.

Лізинг сприяє скороченню циклу виробництва нової техніки і створює сприятливі умови для підтримки платоспроможного попиту на цю техніку. Це дозволяє прискорити науково-технічний прогрес на підприємствах машинобудування, зміцнити конкурентоспроможність усіх задіяних через лізингові операції учасників.

Незважаючи на переваги лізингового механізму, існує ряд чинників, що стримують розвиток лізингу в Україні, наприклад утрудненість залучення довгострокових і дешевих позикових кредитів. Більшість лізингових компаній вимушена брати кредити на короткі терміни під високі відсотки, що призводить до здорожчання лізингової операції та зниження конкурентоспроможності лізингових компаній. Своєрідними негативними моментами лізингових операцій є велика, порівняно з традиційною угодою купівлі устаткування, кількість учасників лізингової угоди, що може призвести до подорожчання для лізингоодержувача придбаної у лізинг техніки; досить складною є організація та підготовка до укладання лізингової угоди; адміністративні витрати на складання цієї угоди; більш висока ціна лізингової угоди порівняно із кредитною, бо у вартість лізингу закладаються амортизаційні відрахування.

Використання альтернативних джерел фінансування своєї діяльності, таких як випуск векселів, комерційних кредитів, емісія облігацій є доступними тільки великим лізинговим компаніям, оскільки застосування даного виду фінансування потребує більшої мобілізації ресурсів і тимчасових витрат. Проте використання будь-якої альтернативи прямому кредитуванню дозволяє диверсифікувати капітал лізингової компанії і таким чином понизити ризик від використання одного основного джерела.

Багато фахівців виділяють декілька основних стадій розвитку лізингової

індустрії. Для першої стадії характерний фінансовий лізинг, у кінці терміну якого покупець викупує устаткування, а умови договору залишаються незмінними на весь термін його дії. Посилення конкуренції на ринку лізингових послуг приводить звичайно до появи різноманітних форм лізингу, що характеризує наступну (другу) стадію розвитку, для якої характерні різноманітні схеми виплат лізингових платежів з урахуванням потоку наявних засобів лізингоодержувача. Третя стадія – оперативний лізинг, термін якого набагато менше терміну дії устаткування, що здається в лізинг. Перехід до третього етапу припускає наявність вторинного ринку устаткування, оскільки в орендодавця виникає проблема реалізації майна після закінчення договору про оренду. Четверта стадія характеризується тим, що посилення конкуренції між суб'єктами лізингового ринку приводить до появи нових видів послуг.

Оцінити реальну ефективність лізингу можливо тільки з усвідомленням сутності та дії економічного механізму лізингових операцій. За сучасних умов господарювання головними вимогами щодо ефективності лізингових проектів є швидка окупність інвестиційних ресурсів.

Лізингові відносини формуються під впливом чотирьох основних сфер: законодавство, оподаткування (пряме, непряме), бухгалтерський облік і ліцензування, регулювання і контроль). Ці сфери встановлюють оперативну інфраструктуру сектору лізингу. Кожна з цих сфер має різні цілі та причини встановлення своїх правил, оскільки вони регулюють різні питання.

Для динамічного розвитку ринку лізингових послуг з боку держави має здійснюватися підтримка, яка виражалася б у внесенні змін і доповнень до чинного законодавства, що регулює лізингові відносини, а також у розгляді можливості створення державного лізингового фонду, орієнтованого на лізинг у промисловому секторі економіки, що дозволить значно прискорити процес технічного переозброєння, а також сприятиме створенню нових промислових підприємств.

Розвиток лізингового кредитування є вигідним для українських товаровиробників як зручне джерело фінансування, метод зменшення ступеня інвестиційного ризику й інструмент технічного оновлення виробництва. Лізинг слід розглядати як одну з перспективних форм виробничого інвестування, здатну істотно поживити процес технічного оновлення виробництва в Україні. Використання лізингу обумовлює можливість заміни або оновлення матеріально-технічного забезпечення, товаровиробникам відкривається доступ до сучасної передової техніки і технологій, у тому числі, особливо дорогих і зі швидким моральним старінням.

Література

1. Хобта В.М., Гайдук В.А. Проблемы и перспективы развития лизинга в Украине / НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2000. – 119 с.
2. Куналова Г.І., Гринчук Ю.С. Лізинг в Україні: статистико-економічний аналіз, прогноз, шляхи подальшого розвитку. – Біла Церква: ВАТ “Білоцерківська друкарня”, 2007. – 237 с.
3. Боренець С.Я. Міжнародні фінанси. – К.: Знання-Прес, 2002. – 311 с.
4. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини. – К.: Знання-Прес, 2003. – 381 с.
5. Гончаров В.В. Специфика управления важнейшими ресурсами. – К.: ЛБРА, 1998. – 358 с.
6. Кухленко О., Смірнова О. Стратегія інвестиційної діяльності в Україні // Економіка України. – 2002. – № 11. – С. 22-26.
7. Газман В.Д. Лизинг: теория, практика, комментарии. – М.: Фонд “Правовая культура”, 2006. – С. 207.
8. Международная практика лизинговой деятельности [Электронный ресурс]: <http://www.raexpert.ru/.../leasing/.../part2/>.
9. Онищук Я.В. Розвиток лізингу в Україні // Фінанси України. – 2005. – № 7. – С. 106-113.
10. Применение оценки в лизинге оборудования [Электронный ресурс]: <http://www.cfin.ru/appraisal/other/leasing.shtml>.
11. Закон України “Про фінансовий лізинг” від 16.12.1997 № 723/97-ВР [Електронний ресурс]: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=723%2F97-%E2%F0>.
12. Скрынник Е.Б. Развитие рынка лизинга в России // Деньги и кредит. – 2006. – №1. – С. 60-63.
13. Барабаш А., Барабаш Р. Особливості правового регулювання лізингових відносин у сфері господарювання [Електронна бібліотека юридичної літератури]: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/.../918>.
14. Ринок фінансового лізингу в Україні // Цінні папери України. – 2 квітня 2009 [Електронний ресурс]: <http://www.securities.org.ua/.../review.php?...555>.
15. Міхаліна І.Г. Актуальні проблеми розвитку лізингу в Україні // Статистика України. – 2005. – № 3. – С. 31-35.
16. Забеліна О.І. Фінансовий лізинг в Україні [Електронний ресурс]: <http://www.s-journal.cdu.edu.ua/base/2008/v6/v6brp74-75.pdf>.
17. Експрес-результати дослідження ринку лізингу України за 2008 рік [Електронний ресурс]: <http://www.lease.org.ua/news/2009-02-25-322>.
18. Лізинг в Україні: дослідження стану ринку лізингу в Україні (проект Міжнародної Фінансової корпорації “розвиток лізингу в Україні”) / Відп. ред. А. Гулая. – К.: Версо-04, 2005. – 95 с.
19. Дегтяр О.А. Розвиток лізингових форм фінансування як напрям державної підтримки малого підприємництва // Економіка та держава. – 2008. – № 3. – С. 81-83.